

K bodu 1/ žiadosti Najvyššieho správneho súdu SR o poskytnutie stanoviska, či a za akých okolností možno považovať za porušenie zásad sudcovskej etiky také konanie sudcu, ak:

Pri vyhlásení rozhodnutia o vzatí do väzby verejne známej osoby uviedol, že je to „odkaz všetkým osobám, že žiaden skutok do budúcnosti nezostane nevyšetrený, a rovnako nezostane prípadne nevyvodená konkrétna trestná zodpovednosť konkrétnych osôb“. Uvedené mal zároveň označiť „za zdvihnutý prst všetkým tým osobám, ktoré by chceli v tomto trende pokračovať“.

Z popisu podstatných skutkových okolností uvedených najvyšším správnym súdom vyplýva, že predmetom posudzovania má byť verejné vyjadrenie sudcu pri vyhlásení uznesenia o vzatí do väzby verejne známej osoby.

Z hľadiska hodnotenia predmetného verejného výroku sudcu pri rozhodovaní, je nutné poukázať na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/74/2023 zo dňa 07.03.2024, ktorý sa týmto výrokom sudcu zaoberal v rámci svojej rozhodovacej činnosti.

Ústavný súd k vyššie uvedenému výroku sudcu pri rozhodovaní uviedol, že „výroky sudcu predstavovali formulovanie akéhosi verejného odkazu (apelu), že akýkoľvek skutok (ako taký), vo vzťahu ku spáchaníu ktorého bol v tom čase podozrivý aj sťažovateľ, bude a má byť vyšetrovaný. Ako nie bezvýznamná je však skutočnosť, že tieto boli prednesené v čase, keď sťažovateľ bol predmetným senátom najvyššieho súdu vzatý do väzby“. Ústavný súd taktiež uviedol, že „pokiaľ sudca posielal verejnosti odkaz, ktorý sám označil ako zdvihnutý prst, logicky a rozumne sa dá vyhodnotiť táto situácia jedine tak, že sa javí, že touto nezdržanlivou formuláciou vo veci, ktorú predmetný senát prejednával, obsahujúcou varovanie (výstrahu) ostatným, oslabuje zdanie, že dokáže predmetnú trestnú vec posúdiť nestranne. Osobitne je potrebné upozorniť aj na skutočnosť, že išlo o vyjadrenie, ktorým príslušný sudca komentoval rozhodnutie senátu, a ktoré nenašlo miesto v odôvodnení samotného napadnutého uznesenia (čo sudca neskôr vysvetľoval). Išlo teda o akési komentovanie kontextu veci (bezprostredne dokonca nesúvisiace s prebiehajúcim procesným úkonom súdu, ktorým bolo rozhodovanie o väzbe) a nie o výlučne zdržanlivé, vecné a odborné odôvodnenie rozhodnutia po jeho vyhlásení“.

Hodnotenie vyššie uvedeného výroku sudcu ústavným súdom, ktoré sa týkalo posudzovania zaujatosti sudcu v trestnom konaní sa prelína aj so zásadami sudcovej etiky.

Podľa článku III ods. 3 zásad sudcovskej etiky, sudca vykonáva svoju funkciu nestranne, profesionálne, svedomito a dôsledne.

Podľa článku III ods. 4 zásad sudcovskej etiky, sudca vzbudzuje a chráni zdanie nestrannosti, a to aj v konaniach, keď verejnosť prejavuje silné pozitívne alebo negatívne emócie voči účastníkom konania.

Sudca sa bezprostredne po vyhlásení rozhodnutia pri jeho ústnom odôvodňovaní má správať ako profesionál a nemá využívať, či zneužívať výkon svojej funkcie na verejné vyhlásenie rôznych odkazov, apelov, vyhrážok, či morálnych úvah, ktoré nesúvisia s vecou, v ktorej práve rozhodoval a ktoré sa preto ani nestanú súčasťou písomného odôvodnenia rozhodnutia sudcu. Sudca má odôvodňovať svoje rozhodnutie vždy iba vecne a odborne a musí sa pri

odôvodňovaní rozhodnutia zdržať akýchkoľvek nesúvisiacich verejných vyjadrení. To platí o to viac, ak ide o vyjadrenia, ktoré nielen že nesúvisia s prejednávanou vecou, ale navyše môžu vzbudzovať dôvodne pochybnosti o nestrannosti sudcu pri rozhodovaní. Pojednávací miestnosť nie je verejná tribúna, teda neslúži ako priestor, kde by sudca mohol prezentovať (ventilovať) svoje subjektívne hodnotové postoje.

Podstatným je tu skutočnosť, že ide o verejné vyjadrenie sudcu v rámci výkonu jeho funkcie (verejné ústne odôvodňovanie vyhláseného rozhodnutia v pojednávací miestnosti), teda nejde o verejné vyjadrenie sudcu pri mimopracovnej činnosti (napríklad v rámci rozhovoru pre médiá), kde sú kritériá vyjadrovania sudcu (t. j. sloboda prejavu sudcu) voľnejšie.

Pokiaľ sa teda sudca pri verejnom vyhlásení rozhodnutia o väzbe vyjadril tak ako je popísané vyššie (moralizujúci a čiastočne aj výhražný apel pre verejnosť, ktorý nesúvisel s rozhodovaním o väzbe, teda s posudzovaním dôvodnosti vzneseného obvinenia, či väzobných dôvodov), nekonal vecne, odborne, zdržanlivo a nestranne, teda nekonal ako nestranný profesionál, čím došlo k porušeniu článku III ods. 3 a 4 zásad sudcovskej etiky.

K bodu 2/ žiadosti Najvyššieho správneho súdu SR o poskytnutie stanoviska, či a za akých okolností možno považovať za porušenie zásad sudcovskej etiky také konanie sudcu, ak:

v rozhovore pre médium, uviedol k osobe, ktorá podala podnet na jeho disciplinárne stíhanie, že v tomto podnete „argumentuje o údajne nepriateľskom vzťahu medzi nami tým, ako som sa vraj vyjadroval na jeho adresu pred jeho terajšou manželkou a svokrom, čo sa z ich strany, samozrejme, dezinterpretuje. Ešte šťastie, že sudca zverejnil Threemu a rovnako sú už verejne známe nahrávky z poľovníckej chaty a môžem poukázať na to, ako sa vyjadruje o iných svojich kolegoch, o prokurátoroch a sudcoch vrátane mňa a akým spôsobom komentuje rozhodovaciu činnosť nielen našu, ale celého Najvyššieho súdu.“

Vyššie uvedené vyjadrenie sudcu nebolo vykonané pri výkone funkcie sudcu (na rozdiel od výrokov uvedených v bode 1/ stanoviska). Verejné výroky sudcu, ktoré sú predmetom posúdenia, však s výkonom jeho funkcie súviseli, keďže sudca sa v médiách verejne vyjadroval k osobe podávateľa podnetu na jeho disciplinárne konanie a k obsahu tohto podnetu.

Na úvod je potrebné uviesť, že sudca má právo verejne vystúpiť, pokiaľ je jeho sudcovská spôsobilosť alebo autorita verejne spochybnená. Na strane druhej musí mať vždy na pamäti obmedzenia slobody prejavu sudcu spojené so spoločenským statusom sudcu, ktoré sa premietajú aj do slobody prejavu realizovanej mimo výkonu profesie sudcu.

Zdržanlivosť sudcom káže, aby aj keď komentujú isté témy pútajúce verejný záujem, ako napríklad ich vlastné disciplinárne stíhanie, nepodliehali emóciám a nemali tendenciu zabiehať k škandalizácii či sťahovať na seba nenáležitú mediálnu pozornosť.

V prípade, že je podaný podnet na disciplinárne stíhanie sudcu, sudca má svoju obhajobu prednášať v disciplinárnom konaní pred disciplinárnym senátom, a nie vo verejnom mediálnom priestore a „bulvarizovať“ tak disciplinárne konanie.

Sudca by nemal využívať svoje postavenie na vyvolanie verejného tlaku na rozhodovaciu činnosť súdu v konaniach, v ktorých vystupuje ako osoba zainteresovaná na výsledku tohto konania.

Vo všeobecnosti je potrebné poukázať na to, že sudca má vystupovať na verejnosti dôstojne a zdvorilo. Sudca by mal mať schopnosť dôstojne čeliť pokusom o spochybnenie vlastnej autority, disciplinárnym podnetom a disciplinárnemu konaniu. Sudca má byť seriózny a rozvážny. Podstata týchto vlastností spočíva v primeranom správaní sa sudcu.

Ak je podaný podnet na disciplinárne stíhanie sudcu, sudca by mal reagovať vecne, dôstojne, rozvážne, s použitím vhodných a primeraných výrazových prostriedkov a takým spôsobom, aby jeho vyjadrenia neboli spôsobilé budiť u nestranného pozorovateľa zdanie snahy o manipuláciu verejnej mienky, „bulvarizácie“ disciplinárneho konania, vyvolania verejného tlaku na rozhodovaciu činnosť disciplinárneho senátu. V takom prípade by sa jednalo o porušenie čl. III ods. 1, 2 zásad sudcovskej etiky pre nevhodné správanie či vystupovanie, vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti, prípadne zneužitie sudcovskej funkcie na presadzovanie vlastných, osobných záujmov.